

Üheksateistkümnes rahvusvaheline lingvistikaolümpiaad

Castletown (Mani saar), 25.–29. juuli 2022

Individuaalvõistluse ülesannete lahendused

Ülesanne nr 1. Sb — $\boxed{\text{Ob}_{\text{dir}}}$ \rightarrow Ob_{obl} :

	Ob_{dir}	Ob_{obl}	Sb
ains. 1. isik	s-		
mitm. 1. isik	š'		
ains. 2. isik	w-		
mitm. 2. isik	š^w-		
ains. 3. isik	a-	\emptyset -	n-
mitm. 3. isik	a-		na-

$$+ \mathbf{t}^w + \left\{ \left[\begin{array}{l} \text{Ob}_{\text{dir}} = \text{mitm.} \\ \text{mitm. 2. isik} \in \{\text{Ob}_{\text{dir}}, \text{Ob}_{\text{obl}}, \text{Sb}\} \end{array} \right] : \begin{array}{l} \mathbf{a} \\ \text{muudel juhtudel } \mathbf{\emptyset} \end{array} \right\} + \mathbf{n}$$

$C_1 C_2 \rightarrow C_1 \emptyset C_2$ (C_1 ja C_2 on kaashäälikud)

- (a) **aš^wast^wan** — *ma annan neid teile.*
- (b)
1. **aš'ant^wən** — *ta annab teda meile*
 2. **saš^wt^wan** — *te annate mind talle*
 3. **š'əwənat^wan** — *nad annavad meid sulle*
- (c)
4. *nad annavad teid mulle* — **š^wəsənat^wan**
 5. *te annate teda mulle* — **asəš^wt^wan**
 6. *sa annad meid talle* — **š'əwt^wan**
 7. *me anname sind neile* — **waš't^wən**
 8. *ta annab neid meile* — **aš'ant^wan**

Ülesanne nr 2.

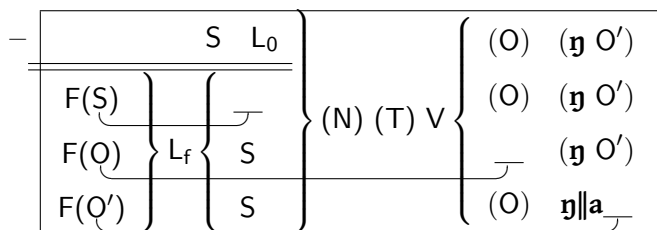
	1	palju
seisund	xéxx<ex èe>-ka	xèex-ka
tegevus	xex<ex èe>-li	xex-li

- $l \rightarrow C \mid C _ (C \in \{b, f, \text{ɸ}, n\})$
- $b \rightarrow m \mid _ C (C \text{ tähistab mis tahes kaashäälikut})$

- (a)
1. **achánnàaka** — G. *see toetub millegi vastu*
 2. **achanni** — N. *ta toetab need millegi vastu*
 3. **ahamatli** — R. *ta pillutab selle laiali, ta pillutab need laiali*
 4. **ahámmatka** — M. *see on laiali pillutatud, need on laiali pillutatud*
 5. **apòotka** — S. *need on millegi kõrval*
 6. **apotòoli** — D. *ta paneb selle millegi kõrvale*
 7. **apóttòoka** — I. *see on millegi kõrval*
 8. **atanayli** — Z. *ta mähib selle sisse*
 9. **atánnayka** — K. *see on sisse mähitud*
 10. **atanni** — C. *ta mähib need sisse*
 11. **bàalka** — L. *need on pikali*
 12. **balàali** — V. *ta paneb selle pikali*
 13. **balli** — B. *ta paneb need pikali*
 14. **incháffaaka** — U. *tal on üks*
 15. **kawafɸi** — A. *ta murrab selle kaheks*
 16. **ɸiilka** — F. *see on rebitud mitmest kohast, need on rebitud*
 17. **ɸiipka** — H. *need on pööratud tagurpidi*
 18. **ɸilaffi** — T. *ta rebib selle kaheks*
 19. **ɸipli** — E. *ta pöörab need tagurpidi*
 20. **ɸippiika** — Q. *see on pööratud tagurpidi*
 21. **ɸobaffi** — P. *ta teeb augu*
 22. **ɸómbafka** — W. *selles on auk*
 23. **ɸombi** — O. *ta teeb augud*
 24. **ɸoomka** — J. *selles on augud, neis on augud*
 25. **sibapli** — Y. *ta koorib riba ära*
 26. **simbi** — X. *ta koorib koore ära*
- (b)
27. **bállàaka** — *ta/see on pikali*
 28. **inchafàali** — *ta saab ühe*
 29. **kawwi** — *ta murrab selle mitmest kohast, ta murrab need*
- (c)
30. *ta rebib selle mitmest kohast* — **ɸilli**
 31. *see on rebitud kaheks* — **ɸillafka**
 32. *ta pöörab selle tagurpidi* — **ɸipiili**
 33. *ta toetab selle millegi vastu* — **achanáali**
- (d) **ɸilli** — *ta rebib need.*

Ülesanne nr 3.

- Sõnade järjekord:

*

L ₀	L _f	
ke	kee	väitlauseline pealause
∅	xae	küsilause; kõrvallause

* S = alus; V = tegusõna; O = sihtis; F = fookus

* N = ||u (eitus); T = si (tingiv kõneviis)

– S ke kacuu?i ŋ X S küsib, kas X.

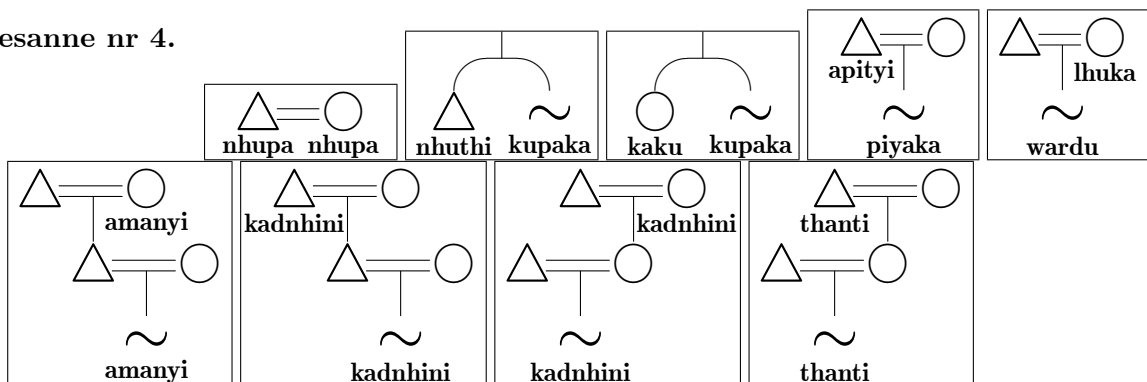
– omaja omatav

-

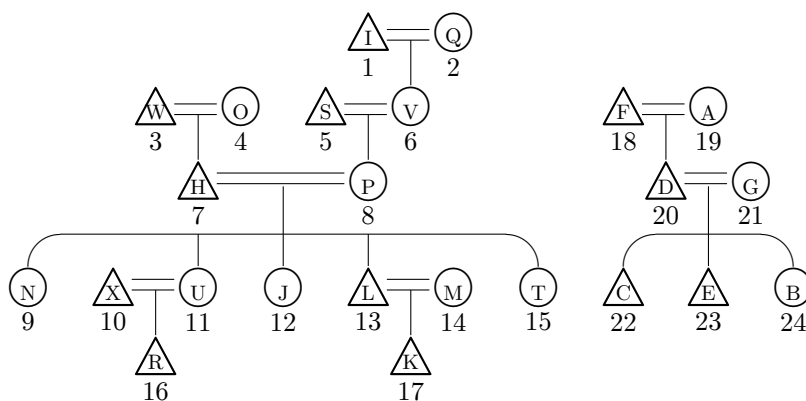
		küsimuse alguses; pärast eessõna ŋ	
ains. 1. isik	ŋ*	ŋ ŋ	* ŋ + ke → na
ains. 2. isik	a	g a	
mitm. 1. isik	i	g i	
mitm. 2. isik	u	g u	

- (a) 17. na kacuu?i ŋ g|u xae ŋ !uu !?ai — Ma küsin, kas need olete teie, keda mu vanaisa kutsub.
 18. na ||u si sïisen ŋ g!ari — Ma ei töötaks Upingtonis.
 19. |eeki ke !aukea ŋ ŋ|ŋ †hun — Naine kardab mu koera.
 20. ŋ kee si !?ai a — See olen mina, kes sind kutsuks.
 21. cuu xae u ŋ|ii — Keda te näete?
 22. cuu xae ts'aa?a ŋ — Kes armastab mind?
- (b) 23. Me ema ei kutsuks su venda. — i xan̄ki ke ||u si !?ai a ||ãu
 24. See oled sina, keda mu koer kardab. — a kee ŋ †hun !aukea ŋ|a
 25. Kus te laulaksite? — kija xae u si †qheeke ŋ|a
 26. Ma küsin, kas see on meie vanaisa, kellest sa mötled. — na kacuu?i ŋ g|i !uu xae a †?ii ŋ|a
 27. Kes tantsiks homme? — cuu xae si |qhõŋo ŋ !haeke
 28. Kas te näete meid? — g|u ŋ|ii i

Ülesanne nr 4.

(a)

(b)

- (i) nhupa
- (ii) piyaka
- (iii) lhuka
- (iv) apityi
- (v) kupaka
- (vi) amanyi
- (vii) thanti
- (viii) wardu
- (ix) lhuka

Ülesanne nr 5.

phan-rang-tšaami keel:

(...)	D (V L)	V	(C)
		V	

- mõlemad silbid
 - $\{*\mathbf{b}, *\mathbf{d}, *\mathbf{g}, *\mathbf{j}\} > \{\mathbf{p}, \mathbf{t}, \mathbf{k}, \mathbf{c}\}$
 - $\text{NV} > \text{Ni}$
 - $\text{V}_i > \text{V}$
- eelviimane silp
 - $*\text{?V} > \text{V}$
 - $*\text{?V} > \text{li}$
 - $*\mathbf{bV}(\mathbf{h})\text{L} > \text{pil}$
 - muudel juhtudel $\text{CV}(\text{V}) > \text{Ca}$
 - $-\mathbf{h} > \emptyset$
- viimane silp
 - $*\mathbf{s} > \mathbf{th}$
 - $\{*\mathbf{p}, *\mathbf{t}, *\mathbf{k}\} > \text{?}$

tsati keel:

... h	... ay	... aN
\emptyset^{55}	\mathbf{ai}^{42}	$\mathbf{a:n}^{42}$
proto-tšaami keel	... T	...({N, w, y})
+D	?^{42}	11
-D	?^{24}	33

- $\{*\mathbf{b}, *\mathbf{p}, *\mathbf{g}\} (\text{V}) \{*\mathbf{l}, *\mathbf{r}\} > \{\mathbf{ph}, \mathbf{p}, \mathbf{kh}\}\mathbf{i}$
- vastasel juhul eelviimane silp kaob
- viimane silp
 - $\{*\mathbf{b}, *\mathbf{d}, *\mathbf{g}\}\text{-} > \{\mathbf{ph}, \mathbf{th}, \mathbf{kh}\}\text{-}$
 - $*\mathbf{r}\text{-} > \mathbf{z}\text{-}$
 - $\{*\mathbf{ow}, *\mathbf{ey}\} > \{\mathbf{ə}, \mathbf{ai}\}$

V on täishäälik. C on kaashäälik. D on heliline kaashäälik (**b, d, j**). T on helitu kaashäälik (**k, t, ?**). N on ninahäälik (**m, n, ŋ**). $\text{L} \in \{\mathbf{l}, \mathbf{r}\}$.

(a) $*\mathbf{phia}^{11}$.

(b)

proto-tšaami keel	phan-rang-tšaami keel	tsati keel	tähendus
$*\mathbf{kulit}$	kali?	(1) \mathbf{li}^{24}	<i>nahk</i>
$*\mathbf{hitam}$	hatam	(2) $\mathbf{ta:n}^{42}$	<i>must</i>
$*\mathbf{bubah}$	papàh	(3) \mathbf{pha}^{55}	<i>suu</i>
$*\text{?ikat}$	(4) ika?	(5) \mathbf{ka}^{24}	<i>siduma</i>
$*\mathbf{dəpa}$	(6) tapa	(7) \mathbf{pa}^{11}	<i>süld</i>
$*\mathbf{matay}$	(8) mitay	(9) \mathbf{tai}^{42}	<i>surema</i>
$*\mathbf{dalam}$	(10) talàm	(11) $\mathbf{la:n}^{42}$	<i>sees</i>
$*\mathbf{labuh}$	(12) lipùh	(13) \mathbf{phu}^{55}	<i>kukkuma</i>
$*\mathbf{bula:n}$	(14) pilàn	(15) $\mathbf{phia:n}^{11}$	<i>kuu</i>
	pala	(16) \mathbf{pia}^{33}	<i>istutama</i>
	tapùh	(17) \mathbf{phu}^{55}	<i>vabaks ostma</i>
	tatà	(18) \mathbf{tha}^{11}	<i>rind</i>